

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

วาระแห่งชาติ : สิทธิมนุษยชนร่วมขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

National Agenda : Human rights for mobilizing “Thailand 4.0” Policy for sustainable development

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

**กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
กระทรวงยุติธรรม**

สารบัญ

	หน้า
1. เจตนารมณ์	3
2. ชื่อวาระแห่งชาติ	4
3. ความสำคัญของการจัดทำวาระแห่งชาติ	4
4. วัตถุประสงค์	5
5. นโยบาย สถานการณ์ และกลไกสำคัญด้านสิทธิมนุษยชน	5
6. กระบวนการ ขั้นตอน การจัดทำวาระแห่งชาติ	14
7. สรุปผลการร่วมแสดงความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนต่อร่างวาระแห่งชาติ	16
8. ทิศทางวาระแห่งชาติ	17
9. การขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ	22
10. ตัวชี้วัด	24
11. ระยะเวลาของการประกาศวาระแห่งชาติ	24
12. ปัจจัยที่มีส่วนสนับสนุนให้วาระแห่งชาติประสบความสำเร็จ	24
13. กลุ่มเป้าหมาย	25
14. คำนิยามโดยสรุป	26
15. การติดตามและประเมินผล	26
16. ประโยชน์ที่ได้รับ	27
17. ค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการดำเนินงาน	27

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary) วาระแห่งชาติ : สิทธิมนุษยชนร่วมขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

1. เจตนารมณ์

ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้และขอแนะนำพระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ที่พระองค์ทรงเป็นแบบอย่างของการช่วยเหลือประชาชนทุกหมู่เหล่าอย่างเสมอภาค เท่าเทียม โดยไม่เลือกปฏิบัติ จะเห็นได้จากพระราชกรณียกิจที่พระองค์ได้ทรงลงพื้นที่ในถิ่นทุรกันดารทั่วทุกแห่งของประเทศไทย อย่างไม่ทรงเห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย หรือย่อท้อต่อความยากลำบาก เพียงเพราะประสงค์ให้คนไทยทุกหมู่เหล่ามีความเป็นอยู่ที่ดี และมีความสุข ย่อมแสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เห็นคุณค่าของคนตามหลักสิทธิมนุษยชนอย่างแท้จริง

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ยังทรงเป็นแบบอย่างในการทำงานด้านสิทธิมนุษยชน ในการเข้าใจการพัฒนามนุษย์ ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เมื่อนุษย์อยู่ดีกินดีแล้ว ก็จะเป็นฟันเฟืองในการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่ได้นำมาหลัก “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นกรอบนโยบายในการนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน พร้อมกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจแบบมีนวัตกรรม ภายใต้ Model Thailand 4.0 เพื่อก้าวไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว อีกทั้งยังเป็นประเทศที่เคารพในสิทธิ หน้าที่ซึ่งกันและกัน ที่จะส่งผลให้ประเทศไทยเกิดความร่มเย็น เป็นปกติสุข นำความเจริญทุกด้านมาสู่ประเทศอย่างยั่งยืนตลอดไป ซึ่งการพัฒนาประเทศให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดคงไม่อาจจะเลยมิติสิทธิมนุษยชนไปได้ที่จะมาช่วยเติมเต็ม เสริม หรือเพิ่มขีดความสามารถไปพร้อมกัน

นับตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2559 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงตอบรับการขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 10 สืบสันตติวงศ์ แห่งราชวงศ์จักรี ได้ทรงเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาท พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 ในการสนองพระราชปณิธานบำบัดทุกข์ บำรุงสุข แก่อาณาประชาราษฎร์และสานต่อ “ศาสตร์พระราชา” ให้ยังคงอยู่เพื่อประโยชน์ของประชาชนชาวไทยทั้งปวง ซึ่งพระราชกรณียกิจที่ผ่านมาทั้งที่ทรงปฏิบัติแทนพระองค์และทรงปฏิบัติในส่วนพระองค์เอง ล้วนมีการสร้างสรรค์ความผาสุก สงบสุข แก่ประชาชน นำความเจริญไพบูลย์และความมั่นคงมาสู่ประเทศ เช่น ด้านการแพทย์และสาธารณสุข การศาล การสังคมสงเคราะห์ การพระศาสนา การต่างประเทศและการศึกษา ฯลฯ¹ รวมถึงพระบรมวงศานุวงศ์ ทุกพระองค์ที่ร่วมสานต่อพระราชปณิธานด้วยเช่นกัน

เพื่อร่วมแสดงเจตนารมณ์และความมุ่งมั่นในการร่วมมือกัน ทำให้สังคมไทยเป็นสังคมที่เคารพในสิทธิและหน้าที่ เห็นอกเห็นใจกัน ไม่ไปละเมิดสิทธิผู้อื่น ทำให้การแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมีแนวโน้มลดลง อันจะนำประเทศสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน สร้างความสงบสุขให้เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง โดยนำหลักสิทธิมนุษยชนมาเป็นกรอบแนวทางการดำเนินงาน ผ่านการนำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในแต่ละฉบับที่รัฐบาลได้ประกาศใช้ไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

¹พระราชประวัติ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร <http://www.coi.go.th/day/pbr/pbr.html> ข้อมูลจากสำนักงานศาลยุติธรรม

ที่จะช่วยร่วมสืบสานพระราชปณิธานถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ให้เป็นแบบอย่างและพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนของประเทศสืบไป

2. ชื่อวาระแห่งชาติ

สิทธิมนุษยชนร่วมขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

National agenda: Human rights for mobilizing “Thailand 4.0” Policy for sustainable development

3. ความสำคัญของการจัดทำวาระแห่งชาติ

การจัดทำ “วาระแห่งชาติ : สิทธิมนุษยชนร่วมขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ในครั้งนี้ เป็นการน้อมนำพระราชกรณียกิจของในหลวงรัชกาลที่ 9 และสืบสานพระราชปณิธานในรัชกาลที่ 10 ที่พระองค์ทรงเป็นแบบอย่างของการช่วยเหลือประชาชนทุกหมู่เหล่าอย่างเสมอภาค เท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ตามหลักสิทธิมนุษยชนอย่างแท้จริง และเมื่อทุกคนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ก็จะเป็นฟันเฟืองสำคัญในการช่วยนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในการที่จะร่วมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (ปี พ.ศ. 2560-2579) ไปพร้อมกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยอาศัยปัญญาและนวัตกรรม ภายใต้โมเดล Thailand 4.0 ที่จะทำให้ประเทศไทยก้าวผ่านกับดักความไม่สมดุล กับดักความเหลื่อมล้ำ กับดักประเทศรายได้ปานกลางไปได้ ซึ่งการประกาศวาระแห่งชาติ จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจาก

(1) รัฐธรรมนูญและนโยบายรัฐบาล มีเจตนารมณ์และความมุ่งมั่นในการส่งเสริม ค้ำครองสิทธิมนุษยชนอย่างจริงจังผ่านทางรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 4 และนโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้องโดยตรงในข้อ 2 การรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ ที่มีนโยบายกล่าวถึงการสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรมและหลักสิทธิมนุษยชน ที่จะต้องมุ่งไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม

(2) เพื่อส่งเสริมนโยบาย Thailand 4.0 ให้ขับเคลื่อนไปด้วยความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและต่อยอดการพัฒนาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ตราบใดที่ยังมีปัญหาลิทธิมนุษยชน ไม่ว่าจะเป็นการค้ามนุษย์ การใช้แรงงานอย่างกดขี่ผิดกฎหมาย การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การก่ออาชญากรรม ฯลฯ สิ่งเหล่านี้จะเป็นเหตุสำคัญที่ขัดขวางการพัฒนาประเทศให้มีความก้าวหน้าต่อไป รวมถึงยังเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ด้วย

(3) หากมีการปฏิบัติโดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนจะช่วยลดความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งมีความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต อาชีพ แรงงาน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ฯลฯ เมื่อได้ปฏิบัติโดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนแล้ว นอกจากจะเกิดความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ในด้านเศรษฐกิจ ก็ยังจะเกิดความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนกับสังคมด้วย

(4) เป็นการเพิ่มขีดความสามารถการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในประเด็นที่ยังไม่บรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัด จากการติดตามและประเมินสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและมหาวิทยาลัยมหิดล

ท้ายที่สุด หากทุกภาคส่วนเห็นความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชน ก็จะส่งผลให้ประเทศไทยเป็นสังคมที่มีคุณภาพ มีความเป็นอยู่ที่ดี มีสุขอย่างยั่งยืน ซึ่งการนำมิติสิทธิมนุษยชน มายึดถือปฏิบัตินั้น จะเป็นส่วนหนึ่งของการเร่งเพิ่มขีดความสามารถและเติมเต็มโอกาส ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนและสังคม พร้อมทั้งการสกัด ป้องกัน ไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิ ให้ประชาชนหันมาเคารพในสิทธิซึ่งกันและกัน เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรม นำไปสู่สังคมแห่งการเกื้อกูลและแบ่งปัน เมื่อประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีแล้ว ก็ย่อมจะเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายระดับชาติในครั้งนี้ สมดังหลักคิดของนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) ที่กล่าวไว้ว่า “เราจะเดินหน้าไปด้วยกันและไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” (Stronger, Together and Leave No One Behind) ประกอบกับยังสานต่อนโยบายต่าง ๆ ที่เคยถือปฏิบัติกันมาอยู่แล้วทั้งในประเทศและนานาชาติ มาผสมผสานเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งล้วนแล้วแต่มุ่งการพัฒนาที่ยั่งยืนแทบทั้งสิ้น ได้แก่ (1) **มาตรฐานสากล** ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน สนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี การขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนภายใต้กลไก (Universal Periodic Review – UPR) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals- SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ (2) **บริบทของไทย** รัฐธรรมนูญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

4. วัตถุประสงค์

4.1 เพื่อน้อมนำพระราชกรณียกิจรัชกาลที่ 9 และการสืบสานพระราชปณิธานในรัชกาลที่ 10 ที่ทรงเป็นแบบอย่างของการช่วยเหลือประชาชนทุกหมู่เหล่าอย่างเสมอภาค เท่าเทียม โดยไม่เลือกปฏิบัติ สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนโดยแท้จริง

4.2 เพื่อนำมิติสิทธิมนุษยชนมาช่วยส่งเสริม สนับสนุนและเพิ่มขีดความสามารถของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ควบคู่กับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจแบบมีนวัตกรรม ตามกรอบ Thailand 4.0 ให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

4.3 เพื่อร่วมมือกันกับทุกภาคส่วนจัดกิจกรรมรวมพลังประกาศวาระแห่งชาติและช่วยกันลดปัญหาการละเมิดในสังคมไทย

4.4 เพื่อกระตุ้นให้ประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตระหนักและเห็นความสำคัญในสิทธิมนุษยชน (สิทธิ หน้าที่ การเคารพสิทธิผู้อื่นและไม่ไปละเมิดสิทธิซึ่งกันและกัน) นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

4.5 เพื่อทำให้เรื่อง “สิทธิมนุษยชน” เป็นนโยบายในระดับชาติ โดยการส่งเสริมให้นำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ ทั้งในมิติการป้องกัน ค้ำครอง พัฒนากฎหมายและพัฒนาเครือข่ายสิทธิมนุษยชน

5. นโยบาย สถานการณ์ และกลไกสำคัญด้านสิทธิมนุษยชน

5.1 นโยบายสำคัญทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งจะกล่าวถึง

(1) นโยบายในระดับชาติของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็น (1.1) ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (ปี พ.ศ. 2560-2579) และโมเดล Thailand 4.0 ที่ได้รื้อฟื้น “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ตามศาสตร์พระราชา พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 เพื่อมุ่งให้ประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ไปพร้อมกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยอาศัยปัญญาและนวัตกรรม ภายใต้โมเดล Thailand 4.0 ที่ให้ประเทศหลุดพ้นจาก กับดักความไม่สมดุล กับดักความเหลื่อมล้ำ

และกับต่างประเทศรายได้ปานกลาง ท้ายสุดก็จะส่งผลให้ประเทศไทยเป็นสังคมที่มีคุณภาพ มีความเป็นอยู่ที่ดี มีสุขอย่างยั่งยืน กล่าวคือ ทำให้ประเทศไทย 1) เป็นสังคมที่เป็นธรรม ทุกคนในสังคมเท่าเทียม มีการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 2) เป็นสังคมแห่งโอกาส ทุกคนมีโอกาสที่เท่าเทียมกัน 3) เป็นสังคมที่สามารถ เติบโตเต็มความสามารถตามศักยภาพที่มีและเปิดโอกาสให้แสดงความสามารถที่มี 4) เป็นสังคมที่เกื้อกูลและแบ่งปันกัน หรือ Caring & Sharing Society และ 5) เป็นสังคมพอเพียง เป็นสถาปัตยกรรมทางสังคม (Social Architecture) ที่ถอดรหัสปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (1.2) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทั้งฉบับปี พ.ศ.2540 ปี พ.ศ.2550 และล่าสุดรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ.2560 โดยเฉพาะในมาตรา 4 บัญญัติว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง” หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย หมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทยและหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ (1.3) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (ปี พ.ศ.2560-2564) จะมุ่งบรรลุเป้าหมายในระยะ 5 ปี ที่จะสามารถต่อยอดในระยะต่อไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาระยะยาวตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ครอบคลุมนโยบายใน 10 ยุทธศาสตร์ (1.4) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (ปี พ.ศ.2557-2561) ซึ่งประเทศไทยได้จัดทำแผนมาแล้ว 3 ฉบับ โดยฉบับล่าสุด ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2557-2561) คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2557 เห็นชอบให้ประกาศใช้แผนฯ ฉบับที่ 3 ครอบคลุมนโยบาย 11 ด้าน 15 กลุ่มเป้าหมาย² โดยมีเป้าหมายหลักที่จะทำให้สังคมไทย “เป็นสังคมที่ส่งเสริมสิทธิเสรีภาพ และความเท่าเทียม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อนำไปสู่สังคมสันติสุข”

(2) มาตรฐานสากล ประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ในลำดับที่ 55 เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2489 และยังเข้าเป็นภาคีสันติสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน จำนวน 7 ฉบับ³ จากทั้งหมด 9 ฉบับ ทำให้เกิดพันธะผูกพันที่ต้องปฏิบัติตามอยู่ 4 ประการ คือ 1) การประกันให้เกิดสิทธิต่าง ๆ ตามที่ระบุในสนธิสัญญา 2) การปฏิบัติให้เกิดสิทธิตามที่รับรองไว้ในสนธิสัญญาด้วยความก้าวหน้า 3) การเผยแพร่หลักการของสิทธิตามสนธิสัญญานั้นให้กว้างขวาง และ 4) การเสนอรายงานผลของการปฏิบัติให้เกิดสิทธิและความก้าวหน้าต่อคณะกรรมการตามสนธิสัญญา รวมถึงการปฏิบัติตามมาตรฐานหรือข้อตกลงต่าง ๆ จาก

²แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (ปี พ.ศ.2557-2561) ใน 11 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านสาธารณสุข (2) ด้านการศึกษา (3) ด้านเศรษฐกิจ (4) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (5) ด้านที่อยู่อาศัย (6) ด้านวัฒนธรรมและศาสนา (7) ด้านข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (8) ด้านการขนส่ง (9) ด้านการเมืองการปกครอง (10) ด้านกระบวนการยุติธรรม (11) ด้านความมั่นคงทางสังคม และ 15กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ (1) กลุ่มผู้ต้องหาผู้ต้องขัง (2) กลุ่มผู้พ้นโทษ (3) กลุ่มผู้ต้องหาคดียาเสพติดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 กลุ่มผู้ติดยาเสพติดและผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด (4) กลุ่มเหยื่อ/ผู้เสียหาย (5) กลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ (6) กลุ่มผู้ใช้แรงงาน (7) กลุ่มคนจน/ผู้ได้รับผลกระทบจากการพัฒนา (8) กลุ่มเกษตรกร (9) กลุ่มผู้สูงอายุ (10) กลุ่มเด็กและเยาวชน (11) กลุ่มสตรี (12) กลุ่มคนพิการ (13) กลุ่มผู้ไร้รัฐ ชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้หนีภัยการสู้รบ (14) กลุ่มที่รับผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรง และ (15) กลุ่มความหลากหลายทางเพศ/อัตลักษณ์ทางเพศ

³สนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีแล้ว ได้แก่ (1) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (2) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (3) อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (4) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (5) อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ (6) อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่น ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรี (7) อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของชนพิการ

การประชุมระดับโลก ซึ่งในส่วนของประเทศไทยจะต้องยึดถือปฏิบัติในการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญ ได้แก่ (2.1) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (2.2) สนธิสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (2.3) รายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ภายใต้กลไก Universal Periodic Review (UPR) โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติรับทราบผลการรับรอง UPR รอบ 2 เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2560 รับข้อเสนอ 187 ข้อที่แต่ละประเทศให้คำแนะนำเป็นที่เรียบร้อยแล้ว (2.4) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goal : SDGs) ซึ่งจะใช้เป็นทิศทางการพัฒนาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ปี 2558 ถึงเดือนสิงหาคม 2573 ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปี โดยประกอบด้วย 17 เป้าหมาย แบ่งเป็น 5 กลุ่ม (5 Ps) ได้แก่ 1) People : ยุติความยากจน ยุติความหิวโหย สุขภาพที่ดี การศึกษาที่มีคุณภาพ ความเสมอภาคระหว่างเพศ 2) Planet : การจัดการน้ำและสุขาภิบาล การผลิตและบริโภคอย่างยั่งยืน การต่อสู้ปัญหาเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน ระบบนิเวศน์บนบกอย่างยั่งยืน 3) Prosperity : พลังงานสมัยใหม่ การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุม และการมีงานที่มีคุณค่า โครงสร้างพื้นฐานที่มั่นคง ลดความไม่เสมอภาค เมืองและการตั้งถิ่นฐาน 4) Peace : สังคมที่สงบสุขและความยุติธรรม 5) Partnership : หุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลก สำหรับ Sustainable Development Goal (SDGs) ได้ให้การยอมรับหลักการว่าด้วยการเคารพสิทธิมนุษยชนบนพื้นฐานของกฎบัตรสหประชาชาติ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

(3) ถอดบทเรียนหน่วยงานที่จัดทำวาระแห่งชาติ ได้ทำการศึกษาข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เคยประกาศวาระแห่งชาติเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน ประกอบด้วย (3.1) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) (3.2) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน (3.3) สถาบันวัคซีนแห่งชาติ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข (3.4) กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

5.2 สถานการณ์สิทธิมนุษยชน ซึ่งจะกล่าวถึง

(1) สถานการณ์สิทธิมนุษยชน ภายใต้กลไก Universal Periodic Review (UPR) ซึ่งกล่าวถึงพัฒนาการด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2555 – ปัจจุบัน ดังนี้⁴

(1.1) รัฐธรรมนูญและนโยบายรัฐบาล

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) ปี พ.ศ. 2557 และรัฐธรรมนูญฯ ปี พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติคุ้มครองสิทธิความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของประชาชน เท่าเทียมกับรัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ รวมทั้งยังคงหลักการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามพันธกรณี กฎหมายระหว่างประเทศที่ไทยเป็นภาคี

- รัฐบาลให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนทุกกลุ่มในประเทศ ในคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557 รวมถึงมีนโยบายสำคัญในด้านการลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม และการยึดมั่นในหลักนิติธรรม ตลอดจนการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเป็นนโยบายหลักของรัฐบาล รวมถึงรัฐบาลยังได้ให้คำมั่นที่จะดำเนินการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคม อาทิ การพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคม ปรับปรุงระบบสวัสดิการ

⁴ข้อมูลจากบทสรุปสำหรับผู้บริหาร กระบวนการ Universal Periodic Review (UPR) โดยกองสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนในกลุ่มเปราะบาง การกระจายสิทธิการใช้ประโยชน์ หรือการถือครองที่ดินให้แก่คนยากจน การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ รวมทั้ง ได้มีการปรับปรุงประมวลกฎหมายหลักของประเทศ กฎหมายอื่นๆ ที่ล้าสมัย ไม่สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ และดำเนินการปรับปรุงการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม โดยการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการช่วยเหลือทางกฎหมายและการเยียวยาเหยื่อผู้ได้รับผลกระทบผ่านทางมาตรการต่างๆ ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือผ่านกองทุนยุติธรรม

(1.2) ด้านกฎหมายและตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

(1.2.1) กฎหมายใหม่และการปรับปรุงกฎหมาย ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้กฎหมายใหม่และปรับปรุงกฎหมายเดิมหลายฉบับ เพื่อให้สามารถส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น เช่น 1) พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ.2558 (มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 9 กันยายน 2558) 2) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2558 (มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 29 เมษายน 2558) 3) พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ.2558 (มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 24 เมษายน 2558) 4) พระราชบัญญัติการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง พ.ศ. 2557 (มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 24 ธันวาคม 2557) 5) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 24) พ.ศ.2558 ว่าด้วยสื่อลามกอนาจารเด็ก (มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 7 ธันวาคม 2558) 6) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2558

(1.2.2) ตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ได้แก่

- ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันต่ออนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร และพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ว่าด้วยการป้องกัน ปราบปราม และลงโทษการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็ก (เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2556) นอกจากนี้ ไทยยังได้พยายามแก้ไขกฎหมายภายในและพัฒนากลไกที่จะช่วยในการปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาฯ ดังกล่าว
- ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มประเทศแรกๆ ที่ให้สัตยาบันต่อพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เรื่องกระบวนการติดต่อร้องเรียนและพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ โดยรัฐบาลได้จัดทำคำแปลพิธีสารฯ เป็นภาษาไทย และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับพิธีสารฯ ให้แก่สาธารณะรับทราบ และจัดตั้งกลไกระดับชาติเพื่อดำเนินงานตามพันธกรณีภายใต้พิธีสารฯ
- ประเทศไทยอยู่ระหว่างศึกษาความเป็นไปได้ในการเข้าเป็นภาคีของพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ โดยกระทรวงยุติธรรมในฐานะหน่วยงานหลักได้ร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ อาทิ Association for the Prevention of Torture (APT), International Commission of Jurists และสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ดำเนินการเพื่อสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับพิธีสารเลือกรับฯ ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้มีมติเห็นชอบให้ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2560 โดยจะดำเนินการเมื่อมีกฎหมายรองรับเรียบร้อยแล้ว ซึ่งประเทศไทยอยู่ระหว่างการปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้อับอายทุกข์ทรมาน พ.ศ. ...ให้มีความสมบูรณ์

- ประเทศไทยได้พิจารณาให้สัตยาบันอนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ 3 ฉบับ ได้แก่ (1) อนุสัญญาว่าด้วยแรงงานทะเล พ.ศ.2549 (คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ.2558) (2) อนุสัญญา ฉบับที่ 187 ว่าด้วยกรอบเชิงส่งเสริมการดำเนินงานความปลอดภัยและอาชีวอนามัย (คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2558) และ (3) อนุสัญญา ฉบับที่ 111 ว่าด้วยการเลือกปฏิบัติในการจ้างงานและอาชีพ (กระทรวงแรงงานอยู่ระหว่างรวบรวมความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง)

- ประเทศไทยได้ดำเนินการถอนข้อสงวนหรือถ้อยแถลงตีความของตราสารด้านสิทธิมนุษยชน ดังนี้ (1) ถอนถ้อยแถลงตีความข้อที่ 6 เรื่องโทษประหารชีวิตเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีที่กระทำผิดและข้อ 9 เรื่องการนำตัวผู้ต้องหาเข้าสู่การพิจารณาคดีโดยพลันของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (2) ถอนข้อสงวนต่อข้อ 16 ของอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ เรื่องสิทธิในครอบครัวและการสมรส (3) ถอนข้อสงวนต่อข้อ 18 ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ เรื่องเสรีภาพในการโยกย้ายถิ่นฐานและการถือสัญชาติของเด็กพิการ (4) ถอนข้อสงวนข้อ 4 ของอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ เรื่อง ห้ามการประณาม การโฆษณาชวนเชื่อทั้งปวงที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความคิดหรือทฤษฎีของความเหนือกว่าของชนชาติหนึ่งชนชาติใดหรือของกลุ่มบุคคลตามสีผิวหรือเผ่าพันธุ์กำเนิดหรือพยายามที่จะให้เหตุผลรับรองหรือส่งเสริมความเกลียดชังระหว่างเชื้อชาติหรือการเลือกปฏิบัติในรูปแบบใดก็ตาม และจัดให้มีมาตรการในเชิงบวกที่จะจัดการกระตุ้นหรือการกระทำที่เลือกปฏิบัติ

(1.2.3) ด้านการปฏิบัติ ประเทศไทยได้ส่งเสริม คัมครองสิทธิมนุษยชนในด้านต่างๆ ทั้งสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สิทธิในการทำงาน สิทธิด้านสุขภาพ สิทธิด้านการศึกษา สิทธิของกลุ่มเฉพาะ สิทธิเด็ก สิทธิสตรี สิทธิของผู้สูงอายุ สิทธิคนพิการ สิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์ การอำนวยความสะดวก กระบวนการยุติธรรม รวมถึงรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยได้น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าไปอย่างมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ประเทศไทยได้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals – MDGs) และเป้าหมายเพิ่มเติมที่ประเทศไทยกำหนดเอง (MDG Plus) หลายด้าน อาทิ การจัดการความยากจนและความหิวโหย การส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ การต่อสู้โรคเอดส์ การลดสัดส่วนประชากรที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งน้ำสะอาดและสุขาที่มีสุขลักษณะ การยกระดับคุณภาพชีวิตประชากรในชุมชนแออัด และการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาในประชาคมโลก รวมทั้งมุ่งเน้นดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals – SDGs) เป็นต้น

(2) ความก้าวหน้า สิ่งที่ยังไม่ประสบความสำเร็จและต้องเร่งเพิ่มขีดความสามารถด้านสิทธิมนุษยชนจากผลประเมินแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สรุปสาระสำคัญ ดังนี้

(2.1) ความก้าวหน้าการดำเนินงาน พบว่า การประเมินเป้าหมายหลักสังคมไทยเริ่มเห็นความสำคัญของการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยมีแนวโน้มดีขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับ 5 ปีที่ผ่านมาก่อนที่จะมีการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนฯ อย่างจริงจัง โดยประชาชนประเมินว่าดีขึ้นกว่า ร้อยละ 40 สำหรับในส่วนเครือข่ายสิทธิมนุษยชนเข้มแข็งในทุกภูมิภาค มีความตื่นตัวในเรื่องสิทธิมนุษยชนและพัฒนาไปสู่มาตรฐานสากล พบว่า ในปี พ.ศ.2559 มีหน่วยงานนำแผนสิทธิมนุษยชนฯ ไปสู่การปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 1) หน่วยงานระดับนโยบาย

(กระทรวงหรือหน่วยเทียบเท่า) คิดเป็นร้อยละ 87.8 ของหน่วยงานทั้งหมด (41 หน่วยงาน) 2) หน่วยงานระดับจังหวัดและกทม. คิดเป็นร้อยละ 55.84 ของหน่วยงานทั้งหมด (77 จังหวัด) โดยความก้าวหน้าในแต่ละมิติ ได้แก่⁵

1) **มิติป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน** มีการส่งเสริมการรับรู้เรื่องสิทธิด้านสุขภาพ การให้บริการเชิงรุกและตรวจสอบสุขภาพประจำปีผู้ใช้งานแรงงานในภาคอุตสาหกรรม การนำประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชนและแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปใช้กำหนดกรอบแนวคิดการส่งเสริมสิทธิและหน้าที่ด้านสุขภาพของคณะกรรมการขับเคลื่อนการส่งเสริมสิทธิและหน้าที่ด้านสุขภาพ การส่งเสริมแนวคิดและนโยบายการยอมรับความหลากหลายของวัฒนธรรม โดยเฉพาะในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงการส่งเสริมความรู้และป้องกัน รู้เท่าทันภัยจากการใช้อินเตอร์เน็ตและเทคโนโลยี ส่งเสริมการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างสร้างสรรค์ และการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการให้บริการประชาชน นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมให้ความรู้ในเรื่องสิทธิมนุษยชนผ่านเครื่องมือที่เป็นเกม การ์ดพลังสิทธิหรือบิงโกสิทธิให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เด็กและเยาวชน และประชาชนทั่วไป ให้ความรู้ตระหนักและเข้าใจในเรื่องสิทธิ หน้าที่ การเคารพสิทธิผู้อื่น ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาคและไม่เลือกปฏิบัติ

2) **มิติคุ้มครองสิทธิมนุษยชน** การดำเนินการให้สิทธิขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุขกับบุคคลผู้มีปัญหาสถานะและสิทธิ จำนวน 208,631 คน การจัดสภาพแวดล้อมและจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกหรือบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ และบริการขนส่งเพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะคนพิการและผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ การพิสูจน์สัญชาติโดยนิติวิทยาศาสตร์เพื่อคืนสิทธิให้กับประชาชนที่ประสบปัญหาไร้สถานะทางทะเบียนราษฎรโดยการเพิ่มชื่อในทะเบียนราษฎร และสนับสนุนการอำนวยความสะดวกในการดำเนินคดี โดยกระทรวงยุติธรรม รวมถึง โครงการบ้านมั่นคงชนบทเพื่อผู้ยากไร้และด้อยโอกาสในชนบท โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นอกจากนี้ การดำเนินการรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อยภายในพื้นที่พักพิงชั่วคราวของผู้หนีภัยการสู้รบ ไทย – เมียนมาร์ 9 แห่ง ใน 4 จังหวัด ได้แก่ แม่ฮ่องสอน ตาก กาญจนบุรี และราชบุรี มีการดูแลตามหลักมนุษยธรรมและร่วมมือกับ UNHCR ในการจัดทีมแพทย์เข้าไปดูแลรักษาเป็นระยะ รวมถึงการขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้หนีภัยการสู้รบโดยไม่จำกัดระดับประเภท

3) **มิติพัฒนากฎหมาย กลไกทางกฎหมาย รวมทั้งการบังคับใช้ เพื่อส่งเสริม คุ้มครองสิทธิมนุษยชน** การขับเคลื่อนพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 การยกย่อง พระราชบัญญัติโรคติดต่อ การพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องด้านการป้องกันโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม ร่างพระราชบัญญัติการบริหารจัดการขยะมูลฝอยแห่งชาติ พ.ศ. ... ร่างพระราชบัญญัติการจัดการซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ... และการเสนอร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ เพื่อเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารจัดการน้ำของประเทศอยู่ระหว่างการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

4) **มิติพัฒนาองค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนให้มีศักยภาพในการส่งเสริม คุ้มครองสิทธิมนุษยชน** การพัฒนาศักยภาพทีมประเมินสถานการณ์สาธารณสุขเพื่อรองรับการตอบโต้ภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขในระดับเขตและระดับจังหวัดอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาเครือข่ายและระบบส่งต่อด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้บาดเจ็บจากอุบัติเหตุทางถนน และการส่งเสริมสนับสนุนการบริการสุขภาพผู้สูงอายุเชื่อมโยง

⁵การประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยมหาวิทยาลัยมหิดล และการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. 2557-2558 โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

สถานพยาบาลสู่ชุมชนท้องถิ่น รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรวิทยากรกระบวนการเรื่องพลเมืองประชาธิปไตยกับสิทธิมนุษยชนศึกษา

(2.2) สิ่งที่ยังไม่ประสบความสำเร็จและต้องเร่งเพิ่มขีดความสามารถด้านสิทธิมนุษยชน⁶

1) มิติป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน ได้แก่ กลุ่มเป้าหมายที่มีโอกาสถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนและมีสัดส่วนที่จะเพิ่มขึ้น เช่น กลุ่มเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ป่วย HIV/AIDS ผู้ใช้แรงงาน คนจน เกษตรกร ผู้ต้องหา ผู้ต้องขัง และผู้บริโภคร ฯลฯ ซึ่งจะต้องมีการดำเนินงานให้ความสำคัญในการป้องกันการถูกละเมิดอย่างจริงจังต่อไป สำหรับกลุ่มที่มีสัดส่วนการถูกละเมิดลดลง ได้แก่ กลุ่มผู้ป่วย กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มแรงงานต่างด้าว กลุ่มผู้พันโทและผู้เสียหายในคดีอาญา สำหรับประเด็นสิทธิมนุษยชน พบว่า ด้านที่มีการละเมิดสิทธิเพิ่มขึ้น คือ ด้านอาชีพและแรงงาน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านที่อยู่อาศัย ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านสิทธิชุมชน และด้านการเมืองการปกครอง ส่วนด้านที่ละเมิดสิทธิลดลง ได้แก่ ด้านการศึกษา วัฒนธรรม ศาสนาและการเรียนรู้ ด้านสาธารณสุข และด้านเสรีภาพการสื่อสาร

2) มิติคุ้มครองสิทธิมนุษยชน จากการรายงานขององค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชน พบว่า ข้อร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชนในแต่ละด้าน ที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านเสรีภาพการสื่อสารและสื่อมวลชน ด้านกระบวนการยุติธรรม และด้านสิทธิชุมชน ส่วนข้อร้องเรียนที่มีสัดส่วนลดลง ได้แก่ ด้านการศึกษา วัฒนธรรม ศาสนาและการเรียนรู้ ด้านอาชีพและแรงงาน ด้านสาธารณสุข และด้านที่อยู่อาศัย สำหรับผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนในแต่ละด้านที่ได้รับสิทธิประโยชน์จากการฟื้นฟูและเยียวยา มีสัดส่วนลดลง คิดเป็นร้อยละ 26 ที่จะต้องเร่งให้ทุกหน่วยงานให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ เมื่อเกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน

3) มิติพัฒนาองค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนให้มีศักยภาพในการส่งเสริมคุ้มครองสิทธิมนุษยชน อาทิ 3.1) จำนวนผลงานวิจัยด้านสิทธิมนุษยชน ที่นำไปใช้ประโยชน์ เพิ่มขึ้น แต่หากพิจารณาสถิติรายปีมีจำนวนที่ลดลง จึงควรเร่งส่งเสริมให้หน่วยงานได้ทำวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้และประยุกต์ใช้ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน เช่น การพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ การทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งขององค์กรเครือข่ายสิทธิมนุษยชนและพัฒนาสู่มาตรฐานสากลต่อไป 3.2) เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกร้องเรียนเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติ มีจำนวนเพิ่มขึ้น หากพิจารณาตามประเด็นสิทธิมนุษยชนที่เจ้าหน้าที่ที่ถูกร้องเรียนการเลือกปฏิบัติ พบว่า ประเด็นที่เจ้าหน้าที่ถูกร้องเรียนเพิ่มมากขึ้น คือ ด้านกระบวนการยุติธรรม (ตำรวจ อัยการ) ด้านสาธารณสุข (บุคลากรทางการแพทย์) รวมถึงการเลือกปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่รัฐสังกัดกระทรวง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งไม่ได้ระบุประเด็นสิทธิมนุษยชน ดังนั้น ต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และมาตรฐานการปฏิบัติงานปกป้องและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของเจ้าหน้าที่ให้มากขึ้น 3.3) ข้อท้วงติงจากองค์กรระหว่างประเทศเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามกติกาและอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน จากการรายงานสิทธิมนุษยชนของ Human Rights Watch ยังมีปัญหาอยู่หลายประการที่องค์กรระหว่างประเทศให้ข้อท้วงติงและเสนอแนะให้เร่งดำเนินการแก้ไข ได้แก่ เรื่อง การเมืองการปกครอง กระบวนการยุติธรรม และแรงงานต่างด้าว สำหรับประเด็นท้าทายที่ควรเร่งดำเนินการ ได้แก่ การดำเนินการปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนด้านสิทธิทางการเมือง เสรีภาพในการแสดงออก

⁶รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยมหาวิทยาลัยมหิดล

กระบวนการยุติธรรม (โทษประหารชีวิต การทรมาน การจับกุมโดยพลการ) สิทธิผู้ลี้ภัยทางการเมือง
3.4) ข้อห่วงกังวลของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีจำนวนเพิ่มขึ้น ร้อยละ 100 สำหรับประเด็นที่มีการ
 ห่วงกังวลทุกปี ซึ่งควรให้ความสำคัญในการดำเนินการแก้ไขเป็นพิเศษ ได้แก่ ด้านกระบวนการยุติธรรม
 ด้านการศึกษาวัฒนธรรม ศาสนาและการเรียนรู้ ด้านอาชีพและแรงงาน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและ
 สิ่งแวดล้อม

4) ปัญหาในการดำเนินงานขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สรุปปัญหาที่พบ

4.1) ด้านบุคลากร ได้แก่ การขาดแคลนบุคลากร บุคลากรขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน แผนสิทธิ
 มนุษยชนแห่งชาติ และการแปลงแผนฯ ไปสู่การปฏิบัติ **4.2) ด้านทรัพยากร** ประกอบด้วย งบประมาณไม่เพียงพอ
 ไม่มีงบประมาณสำหรับการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน (เช่น การจัดการด้านกายภาพให้คนพิการเข้าถึงต้องใช้
 งบประมาณจำนวนมาก) และวัสดุ/อุปกรณ์/เครื่องอำนวยความสะดวก **4.3) ด้านการบริหารจัดการ** ได้แก่ ระบบ
 กฎระเบียบ ที่ไม่เอื้อกับการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน การแทรกแซงทางการเมืองทำให้เจ้าหน้าที่รัฐขาดขวัญ
 กำลังใจในการทำงานกับชุมชน

**(3) สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนที่สำคัญและกระทบต่อความเชื่อมั่น ภาพลักษณ์ของ
 ประเทศไทย** แม้ว่ารัฐบาลจะพยายามออกนโยบายและส่งเสริมในเรื่องต่าง ๆ ด้านสิทธิมนุษยชน แต่สถานการณ์ ณ
 ปัจจุบันก็ยังเกิดการละเมิดสิทธิอยู่อย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้จากการเกิดอาชญากรรม สถานการณ์ทางการเมือง ที่
 ส่งผลให้เกิดกระแสในด้านลบเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน การแสดงความคิดเห็น เกิดแรงกดดันจากนานา
 ประเทศ ในหลาย ๆ เรื่อง รวมถึง ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน ที่ส่งผลให้ประเทศ
 ไทยถูกลดอันดับและการทำงานไม่ได้ประสิทธิภาพเท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้ จึงขอเสนอแนะเฉพาะสถานการณ์ที่สำคัญ
 และมีส่วนที่ส่งผลด้านลบและกระทบต่อความมั่นคง รวมถึงภาพลักษณ์ของประเทศไทย และเกี่ยวข้องกับการจัดทำ
 วาระแห่งชาติครั้งนี้ อาทิ

(3.1) การที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ถูกลดสถานะจาก “เอ” เป็น “บี” ภายใน 1
 ปี โดยคณะกรรมการประสานงานระหว่างประเทศว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชน (International Coordinating
 Committee of National Human Rights Institutions) หรือที่มีชื่อย่อว่า ICC⁷ ได้ให้เหตุผลที่ลดระดับสถานะ
 ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เนื่องจากมีความกังวลใน 3 ประการ **ประเด็นแรก** เป็นเรื่องกระบวนการ
 สรรหาและการแต่งตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เห็นว่าบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่
 เกี่ยวข้องขาดหลักประกันการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในกระบวนการสรรหาและการได้มาซึ่งกรรมการสิทธิ
 มนุษยชนที่มีความหลากหลาย (Pluralism) โดยคำนึงถึงผู้สมัครเป็นสำคัญ (Merit-based selection)
ประเด็นที่สอง ได้แก่ การไม่สามารถตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้อย่างทันท่วงทีในกรณี

⁷คณะกรรมการประสานงานระหว่างประเทศว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (International Coordinating Committee of
 National Human Rights Institutions) หรือที่มีชื่อย่อว่า ICC ซึ่งเป็นเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
 ทั่วโลกที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2536 และมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตาม
 แนวทางที่ได้รับการรับรองโดยสหประชาชาติดังปรากฏในหลักการปารีสว่าด้วยสถานะของสถาบันแห่งชาติเพื่อการส่งเสริมและ
 คุ้มครองสิทธิมนุษยชน (Paris Principles Relating to the Status of National Institutions for the Promotion and
 Protection of Human Rights) เพื่อให้สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในประเทศต่างๆ สามารถทำหน้าที่ในการส่งเสริมและ
 คุ้มครองสิทธิมนุษยชนภายในประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพข้อมูลจาก<http://prachatai.com/journal/2016/02/63876>

การจัดทำรายงานการชุมนุมทางการเมืองเมื่อปี พ.ศ.2553 และในช่วงระหว่างปลายปี พ.ศ.2556 ถึงกลางปี พ.ศ. 2557 ที่ล้าช้า **และประเด็นสุดท้าย** ได้แก่ มีการขาดบทบัญญัติที่ชัดเจนในกฎหมายเพื่อให้ความคุ้มกันจากการถูกดำเนินคดีทางกฎหมายในกรณีการทำหน้าที่โดยสุจริตและเป็นการปฏิบัติงานตามหน้าที่ (Functional immunity and independence) ซึ่งถือเป็นหลักประกันความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ของกสม.

(3.2) การถูกลดอันดับจากบัญชีกลุ่มที่ 2 (Tier 2 Watch List) ลงมาอยู่ในบัญชีกลุ่มที่ 3 (Tier 3) ซึ่งเป็นการจัดกลุ่มประเทศที่มีสถานการณ์ด้านมนุษยธรรมระดับเลวร้ายที่สุดในกลุ่มเดียวกับเกาหลีเหนือ ซูดานใต้ ซีเรีย จากการรายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ ประจำปี พ.ศ. 2558 ของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา โดยระบุว่าประเทศไทยยังเป็นต้นทาง ปลายทาง ทางผ่านการค้ามนุษย์-ค้าประเวณี บังคับใช้แรงงานประมง ละเมิดทั้งแรงงานไทย-แรงงานข้ามชาติ เจ้าหน้าที่รัฐรู้เห็นขบวนการค้ามนุษย์ รัฐบาลไทยยังไม่สามารถทำตามมาตรฐานขั้นต่ำเพื่อจัดการค้ามนุษย์ ขณะที่ประเทศมาเลเซีย ปาปัวนิวกินี เลื่อนจากบัญชี 3 ไปบัญชี 2⁸ แต่อย่างไรก็ดี เมื่อไม่นานมานี้ เป็นที่น่ายินดีที่ประเทศไทยได้ยกระดับจาก Tier 3 เป็น Tier 2 แล้ว จากการที่ รัฐบาลไทย ดำเนินการอย่างจริงจัง และมีความมุ่งมั่นในเรื่องการค้ามนุษย์ ทั้งการปฏิรูป แก้ไขกฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์และยังมีการใช้ระบบติดตามเรือประมงในทะเล ที่เป็นมาตรการหนึ่งในการกวาดล้างการค้ามนุษย์และการทำประมงผิดกฎหมายด้วย **และความท้าทายต่อไปคือ การขยับขึ้นอันดับเป็น Tier 1 ต่อไปพร้อมทั้งต้องรักษาระดับไว้อย่าให้ถูกลดอันดับอีก**

(3.3) สถิติข้อร้องเรียนการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน จากข้อมูลเรื่องร้องเรียนการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนและเรื่องที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติหยิบยกเพื่อตรวจสอบในปีงบประมาณ พ.ศ. 2553 – 2558 ซึ่งมีจำนวน 4,755 เรื่อง เมื่อจำแนกข้อมูลตามประเภทสิทธิที่มีการร้องเรียนว่าถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน พบว่า มีการกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเภทสิทธิในกระบวนการยุติธรรม จำนวน 899 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 21.70 รองลงมาเป็นเรื่องสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน จำนวน 733 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17.69⁹ สำหรับในปี พ.ศ. 2559 มีจำนวน 800 เรื่อง พบว่า มีการกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนมากที่สุด คือ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม จำนวน 208 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 26 รองลงมาเป็นเรื่องสิทธิพลเมือง (สิทธิและสถานะบุคคล) จำนวน 87 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 10.88¹⁰

(3.4) ขาดการบูรณาการการทำงานร่วมกัน ไม่มีกลไกในการประสานงานที่เป็นรูปธรรม ทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร แม้ว่าจะมีการประกาศใช้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมาแล้วก็ตาม¹¹

5.3 กลไกการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ทั้ง (1) กลไกในระดับชาติ ในการทำหน้าที่วางกรอบนโยบายการดำเนินงาน กำกับ ดูแลและติดตามการดำเนินงานให้การขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ และแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ได้แก่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม องค์การศาล องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์การระหว่างประเทศ (2) กลไกระดับกระทรวงหรือหน่วยงานเทียบเท่า เป็นองค์กรภาครัฐในระดับนโยบายที่จะต้องนำวาระแห่งชาติและแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ โดยดำเนินการตามภารกิจของกระทรวง เชื่อมโยงกับมิติด้านสิทธิ

⁸<http://thaipublica.org/2015/07/tip2015statements/http://prachatai.com/journal/2015/07/60560>

⁹ข้อมูลสถิติการรับเรื่องร้องเรียนจากเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ : <http://www.nhrc.or.th>

¹⁰ข้อมูลสถิติเรื่องร้องเรียน จำแนกตามประเภทสิทธิ กลุ่มงานประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2560

¹¹รายงานผลโครงการศึกษาความเหมาะสมในการตรากฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน โดยสถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยศาสตราจารย์ณรงค์ ใจหาญ : ปี พ.ศ.2553

มนุษยชนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงนั้น ๆ (3) **กลไกระดับภูมิภาคและท้องถิ่น** เป็นกลไกในพื้นที่ระดับจังหวัด ทั้ง 76 จังหวัด และกรุงเทพมหานคร ที่จะเป็แกนกลางในการระดมความคิดเห็น รวบรวมและส่งเสริม สนับสนุน ผลักดันให้องค์กรภาครัฐในจังหวัดนำวาระแห่งชาติและแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสู่การปฏิบัติ (4) **สถาบันการศึกษาและสถาบันทางวิชาการ** จะเป็นองค์กรสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการปูพื้นฐานในเรื่องสิทธิมนุษยชนได้เป็นอย่างดี ทั้งการศึกษา วิจัย การจัดฝึกอบรม/การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและพัฒนางานด้านสิทธิมนุษยชน แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และวาระแห่งชาติ เพื่อให้ความรู้แก่บุคลากรหรือสาธารณชนอย่างกว้างขวางในทุกระดับ (5) **ภาคเอกชน ภาคประชาชน สื่อมวลชน และประชาชนทั่วไป** ทั้งการส่งเสริม เคารพสิทธิมนุษยชน สื่อกลางในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้คนตระหนักในสิทธิมนุษยชน และคอยติดตามตรวจสอบการดำเนินงานไม่ให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย

6. กระบวนการ ขั้นตอน การจัดทำวาระแห่งชาติ

6.1 ศึกษา วิเคราะห์ เชื่อมโยงข้อมูลทั้งในและต่างประเทศ

6.1.1) **ภายในประเทศ** น้อมนำพระราชกฤษฎีกา พระบรมราชโองการ พระราชดำรัสรัชกาลที่ 9 และรัชกาลที่ 10 ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นโยบายสำคัญของรัฐบาล กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) Thailand 4.0 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ การถอดบทเรียนหน่วยงานต่างๆ ที่มีการประกาศวาระแห่งชาติ สถานการณ์สิทธิมนุษยชน กลไกการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย

6.1.2) **ภายนอกประเทศ** การที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ในลำดับที่ 55 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน สนธิสัญญาหลักระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน การรายงานทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ภายใต้กลไก (Universal Periodic Review - UPR) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals - SDGs)

6.2 ส่งเสริมความรู้ภายในกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในฐานะหน่วยงานกลาง เพื่อเตรียมความพร้อมในการประกาศวาระแห่งชาติ

6.2.1) จัดประชุมสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) จำนวน 2 ครั้ง ณ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เมื่อวันที่ 3 มิถุนายน พ.ศ. 2559 และวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2559

6.2.2) เปิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และความคิดเห็นจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีประสบการณ์ในการผลักดันและขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ เช่น กรมส่งเสริมสหกรณ์ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เศรษฐกิจพอเพียงและกีฬา ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เข้าร่วมเป็นผู้สังเกตการณ์ เพื่อให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2559 ณ โรงแรมเอป็น่า เฮาส์ กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำประสบการณ์และแนวคิดต่างๆ มาเตรียมความพร้อมในการยกระดับด้านสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนเป็นวาระแห่งชาติ โดยใช้กลไกแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนเครื่องมือหนึ่ง

6.3 **วางกรอบเค้าโครงร่างวาระแห่งชาติ จากการรับฟังความคิดเห็น และถอดบทเรียนจากหน่วยงานต่างๆ ที่ประกาศวาระแห่งชาติ** จนกระทั่งได้หัวข้อ กรอบเค้าโครงร่างด้านสิทธิมนุษยชน อาทิ ทำไม่ต้องจัดทำวาระแห่งชาติ (ชื่อวาระแห่งชาติ ระยะเวลา ข้อมูลที่สนับสนุน) กระบวนการ/ขั้นตอนในการจัดทำวาระแห่งชาติ (การวิเคราะห์ข้อมูล/แหล่งที่มา โครงสร้างข้อเสนอวาระแห่งชาติ กิจกรรมหลักที่สำคัญ โครงสร้าง

องค์กรขับเคลื่อนบริหารวาระแห่งชาติ) การบริหารวาระแห่งชาติ การติดตามประเมินผล ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

6.4 วางกรอบแนวทางการดำเนินงาน และจัดทำ Road Map เพื่อประกาศวาระแห่งชาติ ภายในปี 2560 พร้อมทั้งหารือร่วมกับปลัดกระทรวงยุติธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เพื่อรับทราบนโยบาย และเตรียมการประกาศวาระแห่งชาติ เมื่อวันที่ 5 มกราคม 2560 และวันที่ 11 มกราคม 2560

6.5 กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงาน ตามคำสั่งที่ 211/2560 ลงวันที่ 11 ตุลาคม 2559 เพื่อเตรียมความพร้อมประกาศวาระแห่งชาติ ยกย่อง รับฟังความคิดเห็นและนำเสนอ คณะรัฐมนตรีพิจารณา

6.6 ยกย่องวาระแห่งชาติ รับฟังความคิดเห็นทั้ง 4 ภูมิภาคและกทม. รับฟังผ่านทางเว็บไซต์ และนำเสนอวาระแห่งชาติต่อคณะรัฐมนตรี ภายในเดือนธันวาคม 2559 - มิถุนายน 2560

(1) ยกย่องวาระแห่งชาติ เพื่อนำเสนอคณะทำงานยกย่องวาระแห่งชาติ : สิทธิมนุษยชน ภายในเดือน ธันวาคม 2559 - กุมภาพันธ์ 2560

(2) รับฟังความคิดเห็นร่างวาระแห่งชาติ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ร่วมแสดงความคิดเห็นจำนวนทั้งสิ้น 887 คน แยกเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการใน 5 พื้นที่พร้อมกับจัดทำร่างแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (ปี พ.ศ.2562-2566) ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง กรุงเทพมหานคร และภาคใต้ จำนวน 407 คน ซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมจากทุกภาคส่วนที่มีความสนใจในเรื่องสิทธิมนุษยชนและการเก็บข้อมูลทางออนไลน์อีก 480 คน ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - พฤษภาคม 2560 รายละเอียดปรากฏ ดังนี้

(2.1) พื้นที่ภาคเหนือ ระหว่างวันที่ 28 กุมภาพันธ์ - 2 มีนาคม 2560 ณ โรงแรมดิเอ็มเพรส จังหวัดเชียงใหม่

(2.2) พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างวันที่ 15-17 มีนาคม 2560 ณ โรงแรมพูลแมน ขอนแก่น ราชา ออร์คิด จังหวัดขอนแก่น

(2.3) พื้นที่ภาคกลาง ระหว่างวันที่ 29-31 มีนาคม 2560 ณ โรงแรมชลจันทร์ จังหวัดชลบุรี

(2.4) พื้นที่กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 3-4 เมษายน 2560 ณ โรงแรมเจ้าพระยาปาร์ก กรุงเทพฯ

(2.5) พื้นที่ภาคใต้ ระหว่างวันที่ 26-28 เมษายน 2560 ณ โรงแรมทวินโลดส์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

(2.6) รับฟังความคิดเห็นผ่านทางเว็บไซต์ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้มีการให้เวลาการกรอกแบบสอบถาม ในช่วงเดือน มีนาคม - พฤษภาคม 2560

(3) นำเสนอวาระแห่งชาติต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา ช่วงเดือน มิถุนายน 2560

6.7 จัดงานทางวิชาการ เตรียมความพร้อมประกาศวาระแห่งชาติ : สิทธิมนุษยชนร่วมขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จำนวน 1 วัน ภายในปี พ.ศ. 2560 กลุ่มเป้าหมายไม่น้อยกว่า 500 คน **สาระสำคัญ** : เป็นการจัดงานทางวิชาการ เพื่อนำเสนอผลงานที่ผ่านมา Best Practice ของกระทรวง กรม หรือจังหวัด ตลอด 8 ปี (ผลงานในช่วงแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (ปี พ.ศ.2552-2556) และช่วงครึ่งแรกของแผนฯ ฉบับที่ 3 (ปี พ.ศ.2557-2559) ที่ผ่านมาตรฐานขั้นต่ำหรือสิทธิขั้นพื้นฐานตามที่กฎหมายหรือสนธิสัญญา

ระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนได้วางไว้ พร้อมทั้ง กระตุ้นให้ทุกภาคส่วนตระหนักว่าสิทธิมนุษยชนมีความสำคัญอย่างไร พร้อมทั้งรายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อโปรดทราบ

6.8 คณะรัฐมนตรี มีมติเห็นชอบ และประกาศวาระแห่งชาติ พร้อมทั้งประสานหน่วยงานทุกภาคส่วนได้ยึดถือปฏิบัติ

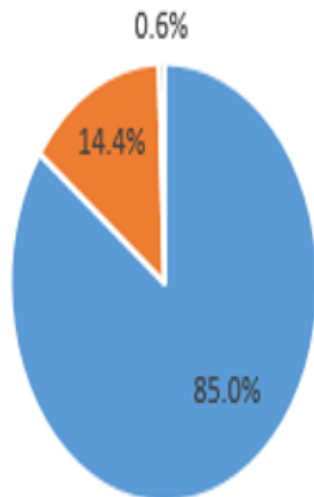
6.9 สร้างระบบ กลไกการดำเนินงานวาระแห่งชาติ และการติดตามประเมินผล

7. สรุปผลการร่วมแสดงความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนต่อร่างวาระแห่งชาติ

จากการรับฟังความคิดเห็นของตัวแทนจากทุกภาคส่วนต่อร่างวาระแห่งชาติ สิทธิมนุษยชนร่วมขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า ร้อยละ 85 ของกลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยและเต็มใจเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันวาระแห่งชาติ ทั้งในภาพรวมและในแต่ละภาค ดังแผนภูมิ ดังนี้

แผนภาพส่วนหนึ่งของการประมวลผลรับฟังความคิดเห็นทุกช่องทาง

1.8 ท่านคิดว่าจะมีส่วนร่วมผลักดันวาระชาตินี้

เต็มใจที่จะเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่ง	754	85.0%
ไม่แน่ใจว่าจะมีส่วนร่วมได้หรือไม่	128	14.4%
คิดว่าไม่ใช่บทบาทของประชาชน	5	0.6%

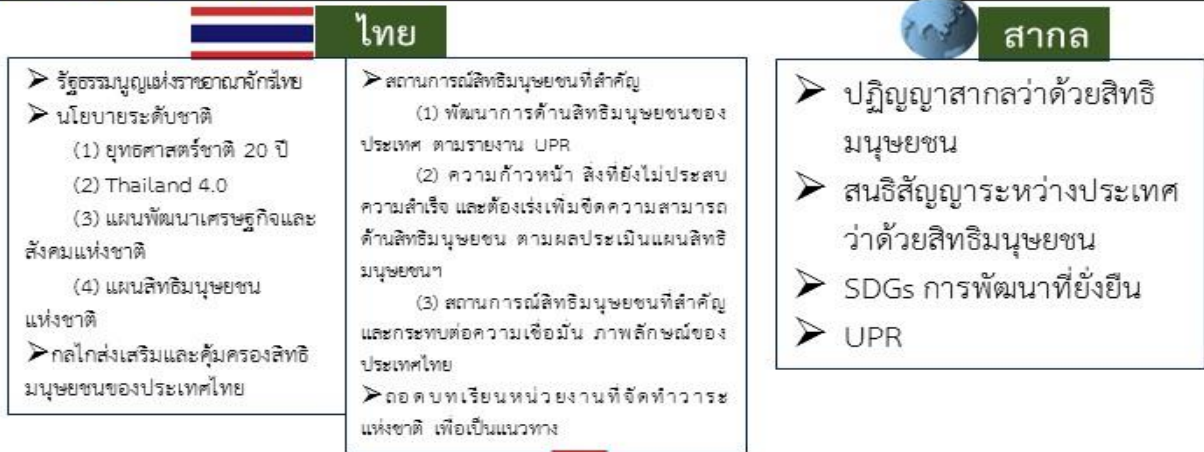

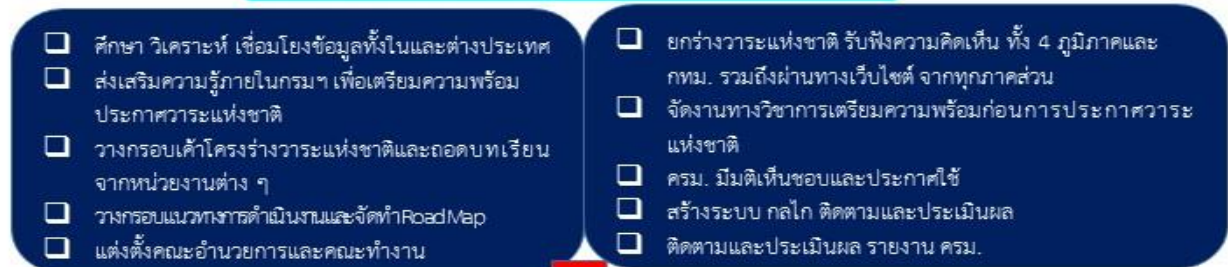
8. ทิศทางวาระแห่งชาติ

8.1 ความเชื่อมโยงวาระแห่งชาติ ปรากฏตามแผนภาพ

วาระแห่งชาติ : สิทธิมนุษยชนร่วมขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	กรอบแนวคิด
เจตนารมณ์ : น้อมนำพระราชกรณียกิจรัชกาลที่ 9 และสืบสานพระราชปณิธานในรัชกาลที่ 10 ที่พระองค์ทรงเป็นแบบอย่างของการช่วยเหลือประชาชนทุกหมู่เหล่าอย่างเสมอภาค เท่าเทียม โดยไม่เลือกปฏิบัติ เห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ตามหลักสิทธิมนุษยชน จากการที่พระองค์ได้ทรงลงพื้นที่ในถิ่นทุรกันดารทั่วทุกแห่งของประเทศไทย อย่างไม่ทรงเห็นแก่เหน็ดเหนื่อย หรือย่อท้อต่อความยากลำบาก เพื่อให้คนไทยทุกหมู่เหล่ามีความเป็นอยู่ที่ดี และมีความสุข	

กระบวนการจัดทำวาระแห่งชาติ : จากการมีส่วนร่วม

ผลการรับฟังความคิดเห็น

- ร้อยละ 85 เห็นด้วยและเต็มใจเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการผลักดันวาระแห่งชาติ

ทิศทางวาระแห่งชาติ ปี พ.ศ.2561 - 2562

เป้าหมาย : สังคมไทยเป็นสังคมส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและความเท่าเทียม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อนำไปสู่สังคมสันติสุข

ผसान เร่ง เดิม เพิ่มขีดความสามารถ

8.2 กลยุทธ์และกลวิธีการดำเนินงานของรัฐบาล

การประกาศวาระแห่งชาติ : สิทธิมนุษยชนร่วมขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการน้อมนำศาสตร์พระราชา ควบคู่กับการไปสู่เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ และสนับสนุนการขับเคลื่อน Thailand 4.0 โดยนำมิติด้านสิทธิมนุษยชน เป็นตัวช่วยขับเคลื่อน เติมเต็มพลังการพัฒนา เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ไปพร้อมการรวมพลังช่วยลดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในสังคม อีกทั้งยังเป็นการช่วยเร่งหรือเพิ่มขีดความสามารถในส่วนที่การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ยังไม่บรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัด หรือยังต้องเติมเต็มในมิติใด เพื่อให้การพัฒนาประเทศมีพลัง เสริมทัพในครั้งนี้ โดยใช้กลยุทธ์และกลวิธีที่สำคัญ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายเดียวกันกับที่กำหนดไว้ในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ที่จะทำ

“สังคมไทยเป็นสังคมส่งเสริม สิทธิเสรีภาพ และความเท่าเทียม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เพื่อนำไปสู่สังคมสันติสุข” ที่จะช่วยเร่ง เสริมและเพิ่มขีดความสามารถ ภายใต้อารมณ์ที่ว่า

$$4 + 3 + 2 + 1 = \text{goal}$$

4 : สร้าง

ประกอบด้วย

ส ที่ 1 สร้างความตระหนัก จิตสำนึก ในสิทธิ หน้าที่และการเคารพสิทธิผู้อื่น ด้วยการ

(1.1) ส่งเสริมการรับรู้ เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนที่ถูกต้อง และสร้างความตระหนักในหน้าที่และการเคารพสิทธิของผู้อื่น ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ โดยผ่านสื่อต่าง ๆ อย่างเหมาะสม ในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

(1.2) สอดแทรกความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนและแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพื้นฐานในหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพทุกระดับอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี

(1.3) จัดการเรียน การสอนเรื่องสิทธิมนุษยชนผลักดันเป็นหลักสูตรในทุกระดับของสถานศึกษา

(1.4) จัดทำแผนรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ กระตุ้นจิตสำนึกแก่ประชาชนให้ตระหนักในเรื่องสิทธิมนุษยชน โดยผ่านการประชาสัมพันธ์ผ่าน ตำบล หรือสื่อมวลชนเป็นประจำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

(1.5) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสถาบันฝึกอบรมด้านสิทธิมนุษยชนเพื่อให้ความรู้ในเรื่องสิทธิมนุษยชน โดยหลักสูตรจะแบ่งการจัดอบรมที่จัดแยกประเภทผู้เข้ารับการอบรม เป็นระดับต้น (พื้นฐาน) ระดับกลาง (เพิ่มเติมมิติ/สถานการณ์การละเมิดสิทธิ) และระดับสูง (หาแนวทางแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิ) เป็นต้น

ส ที่ 2 สร้างระบบการติดตาม เฝ้าระวังการละเมิดสิทธิด้วยพลังเครือข่าย เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ทันท่วงที ด้วยการ

(2.1) ผลักดันให้จัดตั้งหรือพัฒนาศูนย์ปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนทั้งระดับชาติ ระดับจังหวัด/อำเภอ หรือ กระทรวง/กรม หรือจัดตั้งเป็นกลุ่มงานด้านสิทธิมนุษยชนในแต่ละหน่วยงาน เพื่อรับผิดชอบการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน ในการคุ้มครองช่วยเหลือผู้ที่ถูกละเมิดสิทธิที่ครบวงจร หรือพัฒนาศูนย์ฯ ที่มีอยู่

แล้ว ให้เพิ่มบทบาทหน้าที่ด้านสิทธิมนุษยชน กระจายอยู่ทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน เพื่อคอยติดตาม เฝ้าระวัง ช่วยเหลือ ประสานส่งต่อการดำเนินงาน ให้การช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิได้ทันทั่วทั้ง¹²

(2.2) ประสานความร่วมมือกับองค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วน โดยเฉพาะสื่อมวลชน ในการประชาสัมพันธ์สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชน การรณรงค์และกระตุ้นการมีส่วนร่วมในการป้องกันมิให้มีการละเมิดสิทธิอย่างต่อเนื่อง

(2.3) สร้างระบบการติดตาม ชี้แนะช่องทางการสื่อสารตั้งแต่ระดับชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัด ส่งต่อยังส่วนกลาง เพื่อยางงานสถานการณ์การละเมิดสิทธิอย่างต่อเนื่องและทันทั่วทั้ง และพัฒนาให้เกิดเครือข่ายเฝ้าระวังการละเมิดสิทธิมนุษยชน

(2.4) จัดกิจกรรมป้องกันและเฝ้าระวังการละเมิดสิทธิมนุษยชนในหน่วยงานต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

(2.5) จัดชุดปฏิบัติการเคลื่อนที่เร็วในระดับชุมชน (หมู่บ้าน) เพื่อป้องกัน จัดการ แก้ไข ปัญหาละเมิดสิทธิในหมู่บ้าน โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับศูนย์ยุติธรรมชุมชน เป็นแกนกลางในการให้ความรู้ ฝึกทักษะดำเนินงาน ผ่านชุดความรู้ที่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจัดทำขึ้น

(2.6) สร้างคู่มือหรือแนวทางหรือมาตรฐานการปฏิบัติงานให้กับเจ้าหน้าที่รัฐในแต่ละด้าน หรือกลุ่มเป้าหมายเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิ และเป็นแนวทางการดำเนินงาน

ส ที่ 3 สร้างวัฒนธรรมแห่งการเคารพและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่งกันและกัน ด้วยการ

(3.1) กำหนดให้สิทธิมนุษยชนเป็นวัฒนธรรมหนึ่งของแต่ละองค์กรเพื่อกระตุ้นให้เกิด การรับรู้ ความเข้าใจและการตระหนักในเรื่องสิทธิมนุษยชน

(3.2) ส่งเสริมภาคธุรกิจให้มีส่วนร่วมในการเคารพสิทธิมนุษยชน ไม่เพียงแต่การมุ่งแสวงหา กำไรในการดำเนินงานเพียงอย่างเดียว โดยเชื่อมกับการทำงานเพื่อสังคม เช่น CSR ISO 26000 พร้อมทั้งสนับสนุนหรือ สร้างมาตรการแรงจูงใจให้กับภาคธุรกิจที่ดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน เช่น มาตรการทางภาษี เป็นต้น

(3.3) การศึกษาวิจัยองค์ความรู้หรือการถอดบทเรียนกรณีศึกษาด้านสิทธิมนุษยชน โดย คำนึงถึงบริบทของสังคมไทยและนำผลการศึกษามาปรับใช้กับการดำเนินงาน โดยเน้นองค์ความรู้ การประยุกต์ใช้ การพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิ มนุษยชนในแต่ละด้านและแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

ส ที่ 4 สร้างเสริมการพัฒนาเครือข่ายทุกภาคส่วนให้มีศักยภาพในการทำงานด้านสิทธิมนุษยชน ด้วยการ

(4.1) ประสานความร่วมมือกับเครือข่ายอาสาสมัครทุกประเภท ที่แต่ละส่วนราชการได้ สร้างขึ้น เพื่อเติมเต็มความรู้ในมิติสิทธิมนุษยชน และให้เป็นพลังสำคัญในการติดตาม เฝ้าระวัง ประสานส่งต่อความ ช่วยเหลือผู้ถูกละเมิดสิทธิที่ครบวงจร รวมถึงการเพิ่มบทบาทหน้าที่ในเรื่องสิทธิมนุษยชนให้กับอาสาสมัครในทุกประเภท

¹² สอดรับการแผนการปฏิรูปของคณะอนุกรรมการปฏิรูปการเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกเพื่อประชาชน ในสภา ขัฒนาการปฏิรูปประเทศ ที่จะมีการเสนอร่าง พ.ร.บ. คุ้มครอง ช่วยเหลือผู้ได้รับความเสียหายในคดีอาญา พ.ศ.... โดยจะมีการ สร้างกลไกดังกล่าวให้เกิดขึ้น และการประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 โดย มหาวิทยาลัยมหิดล

(4.2) จัดให้มีอาสาสมัครคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และอาสาสมัครยุติธรรมชุมชน ให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่ ทุกระดับ รวมทั้งจัดสวัสดิการที่เหมาะสมให้แก่อาสาสมัครที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม คุ้มครอง และป้องกันสิทธิมนุษยชน

(4.3) พัฒนาทักษะ ความเชี่ยวชาญ การทำงานของเครือข่ายทุกภาคส่วน ให้เพิ่มเติมความรู้ ในการวิเคราะห์สภาพปัญหาการละเมิด การจัดการโดยพลังเครือข่าย การประสานงานส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือ การรายงานผลการดำเนินงาน

(4.4) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชุมชนหรือเครือข่าย เพื่อถอดบทเรียนการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน และนำไปใช้แก้ไขปัญหาที่เป็นรูปธรรม

3 : ปรับปรุง

ประกอบด้วย

ป ที่ 1 ปรับปรุงระบบฐานข้อมูลแสดงผลงานและสถานการณ์การละเมิดสิทธิ ที่เป็นรูปธรรม ครอบคลุมระดับพื้นที่ จังหวัด เพื่อมุ่งไปแก้ไขปัญหาการละเมิด ด้วยการ

(1.1) จัดทำและแจกจ่ายคู่มือหรือชุดความรู้ที่เหมาะสมตามบริบทของแต่ละพื้นที่ เพื่อเป็นความรู้ให้หน่วยงานหรืออาสาสมัครในการป้องกัน จัดการ แก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิ ประสานส่งต่อความช่วยเหลือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ครบวงจรเป็นไปตามมาตรฐานสากล

(1.2) ปรับปรุงระบบฐานข้อมูลที่ถูกต้อง ทันสมัย ที่จะเป็นสิ่งชี้้นำการแก้ไขปัญหาการละเมิด ทั้งข้อมูล แดงผลงาน สำหรับการถอดบทเรียน ข้อมูลสถานการณ์การละเมิดในแต่ละประเด็นหรือกลุ่มเป้าหมาย ข้อมูลพื้นที่ โดยจะใช้ระบบคอมพิวเตอร์ เป็นส่วนจัดการข้อมูลให้เชื่อมโยงกันในแต่ละพื้นที่ จังหวัด ส่งต่อไปยังห้องปฏิบัติการ War room ในทุกระดับทั้งในส่วนกลาง และจังหวัด มีการแสดงผลในระบบแผนที่ภูมิศาสตร์/GIS Digital ตามหลักการจัดระบบจัดการข้อมูลสมัยใหม่

ป ที่ 2 ปรับทัศนคติของเจ้าหน้าที่รัฐ ในเรื่องสิทธิมนุษยชน ไม่ใช่เป็นเรื่องตรวจสอบ แต่เป็นสิ่งที่ จะสนับสนุนการทำงานและสร้างสังคมสงบสุข ด้วยการ

(2.1) ให้ความรู้ ความเข้าใจในหลักการสิทธิมนุษยชน ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มักถูกร้องเรียน เพราะกระทำการละเมิดกลุ่มเสี่ยง เพื่อสร้างเจตคติในเชิงสร้างสรรค์ต่อกลุ่มผู้ด้อยโอกาสหรือกลุ่มเปราะบาง ในการเห็นอกเห็นใจและเคารพในสิทธิมนุษยชน

(2.2) ส่งเสริมกิจกรรมสิ่งดี ๆ ที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน เป็นประจำสม่ำเสมอ เพื่อสร้างการรับรู้ เข้าใจในหลักสิทธิมนุษยชนโดยแท้จริง

(2.3) ส่งเสริมให้ผู้มีอำนาจ ผู้บริหารตระหนักและประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงตนในเรื่องของการเคารพสิทธิมนุษยชน

ป ที่ 3 ปรับปรุงและพัฒนากฎหมายที่ยังละเมิดเสนอรัฐบาลพิจารณาแก้ไข ด้วยการ

(3.1) ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับสิทธิเสรีภาพที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะกฎหมายที่กระทบสิทธิประชาชนโดยรวม หรือเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม เพื่อนำเสนอรัฐบาลพิจารณา

(3.2) พัฒนากฎหมายหรือปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน และข้อเสนอแนะที่ได้รับจากกลไกสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ

(3.3) เสริมสร้างการบังคับใช้กฎหมายในทางปฏิบัติให้ทั่วถึงและเป็นธรรม และมีมาตรการลงโทษที่ชัดเจนหากหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่รัฐละเลยการปฏิบัติ

2 : ขับเคลื่อน

ประกอบด้วย

ข ที่ 1 ขับเคลื่อนองค์กรหรือจังหวัดต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน สำหรับใช้ถอดบทเรียนการทำงานให้กับหน่วยงานอื่นขยายผลต่อยอด โดยให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ในฐานะหน่วยงานกลาง ร่วมกับหน่วยงานที่ได้รับการคัดเลือกดำเนินการ ด้วยการ

(1.1) ส่งเสริมให้มีจังหวัดหรือองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ที่นำเครื่องมือด้านสิทธิมนุษยชน ไปลงปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิ การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ให้หน่วยงานหรือองค์กรมีความพร้อมในการส่งเสริมการเคารพในสิทธิซึ่งกันและกัน ส่งเสริมความเสมอภาค เท่าเทียม ไม่มีการเลือกปฏิบัติ ตลอดจนมีคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ที่ดี สามารถพึ่งพาตนเองได้

(1.2) สร้างระบบการพัฒนาเป็นจังหวัดต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน

(1.3) ส่งเสริมความรู้การพัฒนาจังหวัดหรือองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งการเตรียมการ การค้นหาปัญหาและจัดลำดับความสำคัญ การวางแผน การลงมือปฏิบัติ การติดตามและประเมินผล การถอดบทเรียน

(1.4) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถอดบทเรียนและศึกษาดูงานจังหวัดหรือองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชนเพื่อขยายผลต่อไปยังจังหวัดหรือองค์กรอื่น รวมถึงการประมวลผลและสังเคราะห์บทเรียนของการดำเนินงานส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนทั้งกรณีที่เกิดขึ้นด้านบวกและลบ เพื่อนำมาหาวิธีการจัดการแก้ไขปัญหา เป็นตัวอย่างแก่จังหวัดอื่น พร้อมทั้งเผยแพร่แก่สาธารณชน

ข ที่ 2 ขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสู่การปฏิบัติในมิติเสริมสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน ด้วยการ

(2.1) ส่งเสริมให้มีการดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่คัดเลือกประเด็นสำคัญ ที่มีความโดดเด่น หรือเป็นนวัตกรรมใหม่ ที่จะส่งต่อการพัฒนาประเทศหรือการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนหรือเป็นโครงการ/กิจกรรมที่จะนำไปป้องกัน แก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน เพื่อกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ

(2.2) ส่งเสริมให้หน่วยงานในทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามแนวทางที่วางไว้ โดยควรดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ได้แก่

1) การนำเรื่องแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแปลงลงสู่การปฏิบัติ ด้วยการกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติราชการ แผนพัฒนาจังหวัด หรือแผนพัฒนาของหน่วยงาน

2) การจัดทำเป็นนโยบายหรือแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน ของหน่วยงานขึ้นใหม่ เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ โดยคัดเลือกโครงการ/กิจกรรมที่เป็นประเด็นสำคัญ ที่มีความโดดเด่น หรือเป็นนวัตกรรมใหม่

3) ผลักดันให้มีกลไกการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของหน่วยงาน โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานของหน่วยงาน

4) ทุกหน่วยงานมีการสอดแทรกความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนและแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในหลักสูตรการพัฒนานุคลากร

5) กิจกรรมอื่น ๆ ที่เป็นการส่งเสริม ค้ำครองสิทธิมนุษยชน และสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ

(2.3) พัฒนาระบบการติดตามและรายงานผลการปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

1 : ลด

ลดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในแต่ละปีอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในฐานะหน่วยงานกลางควรดำเนินการ ด้วยการ

(1.1) ส่งเสริม เชิดชู หน่วยงานหรือองค์กรที่ขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนดีเด่นในภาพรวมทั้งประเทศ เพื่อให้รางวัลหรือประกาศเกียรติคุณในการดำเนินงาน หรือการศึกษาดูงานในต่างประเทศ

(1.2) การตรวจรับรอง มาตรฐานการทำงานด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อประกาศให้ทราบโดยทั่วไป สำหรับหน่วยงานที่ผ่านเกณฑ์สิทธิขั้นพื้นฐานหรือที่กฎหมายภายในกำหนด

(1.3) ประเมินผลโดยหน่วยงานที่ความเชี่ยวชาญและเป็นกลางเพื่อทำการประเมินผลว่าสถานการณ์ละเมิดสิทธิมีแนวโน้มเป็นไปในทางที่ลดลง การเทียบเคียงสถิติก่อน-หลังประกาศวาระแห่งชาติ เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบ และแสดงให้เห็นว่าหน่วยงานจะต้องคำนึงหรือให้ความสำคัญกับการส่งเสริม ค้ำครองสิทธิมนุษยชนและการเคารพสิทธิผู้อื่น ตลอดจนมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและปฏิบัติการเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อรายงานต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา

(1.4) ทุกหน่วยงานต้องให้ความสำคัญและปฏิบัติตามทิศทางของวาระแห่งชาติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง พร้อมทั้งสานต่อการดำเนินงานในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อไป

9. การขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ

9.1 กลไกและโครงสร้างการบริหารจัดการ

เพื่อให้การขับเคลื่อนวาระแห่งชาติเกิดผลที่เป็นรูปธรรม และเสริมพลังการนำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ จึงกำหนดไว้ ดังนี้

9.1.1 ระดับนโยบาย (1) ผลักดันให้มีคณะกรรมการระดับชาติในการส่งเสริมและประสานงานสิทธิมนุษยชน โดยรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน และผู้แทนระดับสูงจากทุกภาคส่วน เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการฯ (2) ผลักดันให้รัฐบาลออกนโยบายที่สำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชน เพื่อป้องกันและลดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในสังคม พร้อมทั้ง รัฐบาลจะต้องให้การสนับสนุนหน่วยงานต่างๆ ให้ดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชนอย่างต่อเนื่อง

9.1.2 ระดับประเด็นยุทธศาสตร์ภาพรวม (Agenda) ศูนย์ปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นองค์กรอำนวยการ รับผิดชอบการอำนวยการ กำกับ ติดตาม เฝ้าระวังการละเมิดสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน พร้อมทั้งรายงานสถานการณ์ เสนอแนะเชิงนโยบายและประสานแจ้งหน่วยงานต่าง ๆ รับผิดชอบต่อปฏิบัติและ

จัดการแก้ไขปัญหาการละเมิดที่เกิดขึ้น ต่อนายกรัฐมนตรี เป็นประจำทุกสัปดาห์ โดยอยู่ในความรับผิดชอบของ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม

9.1.3 ระดับภารกิจ (Function) ศูนย์ปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนระดับกระทรวง กรม เป็นหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการตามภารกิจ โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน พร้อมทั้งติดตาม เฝ้าระวัง รายงาน สถานการณ์การละเมิดสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน การบูรณาการแผนงบประมาณ การบูรณาการภายใน หน่วยงาน และระหว่างหน่วยงาน ให้เกิดเอกภาพ และมุ่งต่อการสนับสนุนการดำเนินงานในระดับพื้นที่

9.1.4 ระดับพื้นที่ (Area) ศูนย์ปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนในระดับจังหวัดหรือ กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อำนวยการ รับผิดชอบดำเนินการตามภารกิจ โดยคำนึงถึงหลัก สิทธิมนุษยชน พร้อมทั้งติดตาม เฝ้าระวัง รายงานสถานการณ์การละเมิดสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน การบูรณาการแผนงบประมาณ การบูรณาการภายในจังหวัด ให้เกิดเอกภาพ และมุ่งต่อการสนับสนุน การดำเนินงานในระดับตำบล หมู่บ้าน ชุมชน

**ในการนี้ในระยะเริ่มแรกจะดำเนินการผลักดันให้มีศูนย์ฯ แบบค่อยเป็นค่อยไปและให้ศูนย์ฯ ที่เริ่มมีความเข้มแข็งเป็นต้นแบบให้ศูนย์ฯ ต่าง ๆ

9.2 การแปลงวาระแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ

(1) การจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action plan) รองรับการทำงานด้านสิทธิมนุษยชน ที่สอดคล้องกับวาระแห่งชาติและครอบคลุมนโยบายในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (ปี พ.ศ.2557-2561) พร้อมทั้งสานต่อเนื่องนโยบายไปในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (ปี พ.ศ.2562-2566)

(2) การแปลงนโยบาย/แผนไปสู่การปฏิบัติ

(3) การกำกับ ติดตาม รายงานและประเมินผล

(3.1) **ติดตาม (Monitoring)** ให้หน่วยงานทุกภาคส่วนรายงานผลการดำเนินงาน เมื่อสิ้น ปีงบประมาณ ปีละ 1 ครั้ง ภายในเดือนพฤศจิกายน ประจำปี ภายใต้หลังจากคณะรัฐมนตรีมีการประกาศวาระ แห่งชาติแล้วโดยรายงานพร้อมกับการรายงานผลการปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(3.2) **ประเมินผล (Evaluation)** โดยร่วมกับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญทำการประเมินผล

9.3 การพัฒนาที่ยั่งยืนด้านสิทธิมนุษยชน

(1) **โครงสร้าง :** ผลักดันให้เกิดศูนย์ปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ศูนย์ปฏิบัติการด้าน สิทธิมนุษยชนระดับกระทรวง กรม ศูนย์ปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนในระดับจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร เพื่อให้การดำเนินงานส่งเสริม คุ้มครองสิทธิมนุษยชนเกิดผลที่เป็นรูปธรรม และเกิดความยั่งยืน

(2) **กลไกและกฎหมาย :** การตราระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการส่งเสริมและประสานงาน สิทธิมนุษยชน พ.ศ. .... ที่จะช่วยสร้างกลไก มาตรการ แนวทางการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนและสิทธิเสรีภาพที่เป็น รูปธรรมและมีกฎหมายรองรับที่ชัดเจน ซึ่งในสาระสำคัญของกฎหมายจะบัญญัติให้มี (2.1) **กลไกในรูปคณะกรรมการ ระดับชาติ** เพื่อกำหนดนโยบายและผลักดันด้านสิทธิมนุษยชน (2.2) **คณะกรรมการในระดับจังหวัด** ทั้ง 77 จังหวัด เพื่อ เป็นหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ในการส่งเสริม คุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ทั้งในเชิงการป้องกันไม่ให้ประชาชนถูกละเมิด การคุ้มครอง ช่วยเหลือ เยียวยา การพัฒนากฎหมายและการพัฒนาเครือข่าย (2.3) **การพิจารณางบประมาณหรือ การบูรณาการงบประมาณ** เพื่อให้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเล็งเห็นผลในทางปฏิบัติและนำวาระแห่งชาติมาเพิ่มขีด ความสามารถ ด้วยการจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action plan) รองรับการทำงานและให้การดำเนินงานด้านสิทธิ มนุษยชน มีกฎหมายในเชิงการปฏิบัติที่ชัดเจน อธิบายวิธีการดำเนินงาน การยกย่องเชิดชูหน่วยงานที่ปฏิบัติแล้วเกิดผล

(3) **แนวทางการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ** : ได้แก่ (3.1) การจัดทำหลักสูตรสิทธิมนุษยชนและสอดแทรกความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนและแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในหลักสูตรการศึกษานานาชาติของทุกกระทรวงหรือทุกหน่วยงาน (3.2) การสร้างวิทยากรตัวคูณในเรื่องสิทธิมนุษยชนขยายผลไปทุกกระทรวง กรม และทุกจังหวัด (3.3) การแต่งตั้งคณะกรรมการด้านสิทธิมนุษยชนให้เกิดขึ้นในทุกหน่วยงาน (3.4) การจัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนให้สอดคล้องกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและวาระแห่งชาติ (3.5) การจัดทำโครงการ/กิจกรรม ที่เป็นประเด็นสำคัญ หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ในด้านสิทธิมนุษยชน (3.6) สร้างระบบการรายงานผลการดำเนินงานออนไลน์ และประมวลผลในภาพรวมทั้งประเทศ

(4) **บริหารวาระแห่งชาติ** : หน่วยงานกลาง กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม

10. ตัวชี้วัด

เป็นไปตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (ปี พ.ศ.2557-2561) เพื่อผลักดันให้ประสบความสำเร็จในช่วงปีสุดท้ายและเตรียมการเข้าสู่แผนสิทธิมนุษยชนฯ ฉบับที่ 4 (ปี พ.ศ.2562-2566) ปรากฏ ดังนี้

(1) มีร่างกฎหมาย การปรับปรุงกฎหมาย นโยบาย และมีมาตรการทั้งในระดับชาติ หรือระดับกระทรวง เพื่อสร้างหลักประกันสิทธิในประเด็นหรือกลุ่มเป้าหมายในส่วนที่เกี่ยวข้อง

(2) มีการนำกฎหมาย นโยบาย และมาตรการมาปฏิบัติการ โดยอาจเป็นรูปแบบของการบรรจุในงานประจำ แผนปฏิบัติการหรือโครงการ

(3) สถานการณ์การละเมิดสิทธิในแต่ละประเด็นหรือกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องมีแนวโน้มเป็นไปในทางที่ลดลง

(4) จำนวนโครงการ กิจกรรมหรือความช่วยเหลือตามสิทธิในแต่ละประเด็นหรือกลุ่มเป้าหมายที่มีการดำเนินงาน

11. ระยะเวลาของการประกาศวาระแห่งชาติ

ระยะเวลา 2 ปี (ปี 2561-2562)¹³

12. ปัจจัยที่มีส่วนสนับสนุนให้วาระแห่งชาติประสบความสำเร็จ

(1) การเข้าเป็นภาคีสมาชิกองค์การสหประชาชาติ ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศสมาชิกลำดับที่ 55 และสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ทำให้เกิดพันธะผูกพันที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามในเรื่องต่าง ๆ

(2) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ลำดับรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ.2560 โดยเฉพาะในมาตรา 4 บัญญัติ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง” หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย หมวด 4 หน้าที่ของปวงชนชาวไทยและหมวด 5 หน้าที่ของรัฐ

(3) ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ที่มุ่งให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยยุทธศาสตร์หนึ่งมุ่งเน้นพัฒนาให้ประเทศลดความเหลื่อมล้ำ สร้างโอกาสบนความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม

¹³ ระยะเวลาที่ประกาศวาระแห่งชาติ ที่จะช่วยเร่ง เสริม จะเป็นในช่วงปลายปีสุดท้ายของวาระแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (ปี พ.ศ.2561) และจะเริ่มต้นปีใหม่ของแผนสิทธิมนุษยชนฯ ฉบับที่ 4

(4) นโยบายรัฐบาล ในข้อ 2 การรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ ข้อ 3 ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ และข้อ 11 การปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม และเรื่องสิทธิมนุษยชนยังช่วยส่งเสริม สนับสนุนนโยบายในด้านอื่นๆ ด้วย

(5) การรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ภายใต้กลไก Universal Periodic Review (UPR) ต่อคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติที่กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ร่วมกับกระทรวงต่างประเทศ เป็นเจ้าภาพร่วมกันในการจัดทำรายงานดังกล่าว ซึ่งเป็นรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในภาพรวม¹⁴ และเมื่อนำเสนอรายงานแล้ว จะมีประเทศต่างๆ ให้คำแนะนำที่ไทยจะได้นำคำแนะนำที่สามารถปฏิบัติได้ตามที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบมาปรับปรุงและพัฒนาทางด้านสิทธิมนุษยชนของไทยต่อไป

(6) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals; SDGs) เป็นข้อผูกพันสำหรับชาติสมาชิกที่ได้ให้การรับรอง ซึ่งรวมทั้งประเทศไทย โดยเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนดังกล่าวจะถูกใช้เป็นเครื่องกำหนดทิศทางการพัฒนาทั้งของไทยและของโลกนับจากนี้ ระหว่างปี พ.ศ. 2558 - 2573 ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปี โดยประกอบด้วย 17 เป้าหมาย 169 เป้าประสงค์ ครอบคลุมประเด็นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล อันเป็นสามเสาหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อขจัดความยากจน ลดความเหลื่อมล้ำ โดยไม่ทิ้งใครไว้เบื้องหลัง ไม่ทำลายแหล่งทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งให้ความสำคัญมากยิ่งขึ้นต่อการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนซึ่งจะต้องร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน¹⁵

(7) ติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพและมหาวิทยาลัยมหิดล ที่แสดงผลการดำเนินงาน และสิ่งที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย รวมถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อพัฒนางานด้านสิทธิมนุษยชน ข้อเสนอหนึ่งคือการผลักดันให้เรื่องสิทธิมนุษยชนประกาศเป็นวาระแห่งชาติ

13. กลุ่มเป้าหมาย

13.1 หน่วยงานขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ¹⁶

(1) ส่วนราชการ จำนวน 8,102 แห่ง ประกอบด้วย (1.1) ส่วนกลาง (20 กระทรวง/153 กรม) (1.2) ส่วนภูมิภาค 76 จังหวัด (1.3) ส่วนท้องถิ่น 7,853 แห่ง (อบจ. 76 แห่ง เทศบาล 2,266 แห่ง อบต. 5,509 แห่ง กรุงเทพฯ 1 แห่ง และพัทยา 1 แห่ง)

(2) องค์กรของรัฐรูปแบบใหม่ (องค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ) 7 แห่ง

(3) องค์กรศาล องค์กรอื่นและองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ จำนวน 11 แห่ง

(4) องค์กรภาคเอกชนและภาคประชาชน 300 แห่ง

¹⁴ เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2559 คณะผู้แทนไทย นำโดยนายชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ ปลัดกระทรวงยุติธรรม ได้นำเสนอรายงานการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในประเทศไทยภายใต้กระบวนการ Universal Periodic Review (UPR) รอบที่ 2 ต่อที่ประชุมคณะทำงาน UPR สมัยที่ 25 ที่นครเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์

¹⁵ เว็บไซต์ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ : <http://osthailand.nic.go.th>

¹⁶ คู่มือการขับเคลื่อนแผน สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2557 – 2561) ไปสู่การปฏิบัติ โดยปัจจุบันอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นได้

13.2 ประชาชน

(1) ประชาชนทั่วไป ตระหนักในสิทธิเสรีภาพ หน้าที่ และเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน ไม่ไปละเมิดสิทธิผู้อื่น เพื่อนำไปสู่สังคมสันติสุข

(2) กลุ่มผู้ด้อยโอกาสหรือกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนได้รับการช่วยเหลือเยียวยาและได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ ใน 15 กลุ่มเป้าหมายตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 3 ได้แก่ 1) กลุ่มผู้ต้องหา/ผู้ต้องขัง 2) กลุ่มผู้พำนัโทษ 3) กลุ่มผู้ต้องหาคดีอาชญากรรมตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545/กลุ่มผู้ติดยาเสพติดและผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด 4) กลุ่มเหยื่อ/ผู้เสียหาย 5) กลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ 6) กลุ่มผู้ใช้แรงงาน 7) กลุ่มคนจน/ผู้ได้รับผลกระทบจากการพัฒนา 8) กลุ่มเกษตรกร 9) กลุ่มผู้สูงอายุ 10) กลุ่มเด็กและเยาวชน 11) กลุ่มสตรี 12) กลุ่มคนพิการ 13) กลุ่มผู้ไร้รัฐ ชาติพันธุ์ และกลุ่มผู้แสวงหาที่พักพิงหรือผู้หนีภัยการสู้รบ 14) กลุ่มที่รับผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรง 15) กลุ่มความหลากหลายทางเพศ/อัตลักษณ์ทางเพศ

14. คำนิยามโดยสรุป

(1) **สิทธิมนุษยชน (Human Rights)** หมายความว่า สิทธิที่มีตามธรรมชาติ ซึ่งติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่เกิด โดยมีความเป็นสากลและมีการรับรองไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน หรือ กติกา อนุสัญญา ข้อตกลง ต่างๆ ระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ที่ทุกประเทศทั่วโลกให้การรับรอง¹⁷

(2) **สิทธิเสรีภาพ (Rights and Liberties)** หมายความว่า สิทธิที่มีการบัญญัติรับรองไว้ในกฎหมายหรือรัฐธรรมนูญของประเทศ ของแต่ละรัฐรับรองไว้ ว่าประชาชนจะมีสิทธิ และเสรีภาพ ในเรื่องใด มากน้อย แค่ไหน เพียงใด ขึ้นอยู่กับบริบทสังคมของประเศนั้นๆ¹⁸

(3) **หน้าที่ (Duty)** หมายความว่า กิจที่จะต้องทำ หรือควรทำ ด้วยความรับผิดชอบ¹⁹ เพื่อให้เกิดความสงบสุขและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม

(4) **การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development)** หมายความว่า เป็นการพัฒนากำหนดหนทางหรือวิธีการหรือแนวทางต่าง ๆ ที่จะทำให้ประชาชนมีความมั่นคง มีความสุขในชีวิต และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เกิดความสงบสุขในสังคม และมีความเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ ก่อให้เกิดชุมชนที่เข้มแข็งได้อย่างแท้จริง

15. การติดตามและประเมินผล

15.1 ติดตาม (Monitoring) ให้หน่วยงานทุกภาคส่วนรายงานผลการดำเนินงาน เมื่อสิ้นปีงบประมาณ ปีละ 1 ครั้ง ภายในเดือนพฤศจิกายน ประจำปีทุกปี ภายหลังจากคณะรัฐมนตรีมีการประกาศวาระแห่งชาติแล้ว โดยรายงานพร้อมกับการรายงานผลการปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

15.2 ประเมินผล (Evaluation) โดยร่วมกับหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญทำการประเมินผล

¹⁷ ชุดความรู้สิทธิมนุษยชน สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ สนธิสัญญาหลักระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน และแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2552-2556) และฉบับที่ 3 (ปี พ.ศ.2557-2561) ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

¹⁸ ชุดความรู้สิทธิมนุษยชน สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ สนธิสัญญาหลักระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน และแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2552-2556) และฉบับที่ 3 (ปี พ.ศ.2557-2561) ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

¹⁹ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554

16. ประโยชน์ที่ได้รับ

16.1 ระดับประเทศ

(1) การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยพัฒนาก้าวหน้าทัดเทียมระดับสากล จากการที่ประเทศไทยมีมาตรการ/เครื่องมือ/กลไกที่เป็นมาตรฐานกลาง เพื่อสร้างหลักประกันที่ดีในการปฏิบัติ ตามพันธกรณีและข้อตกลงระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

(2) ประเทศไทยมีภาพลักษณ์ที่ดีในด้านสิทธิมนุษยชนและได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ

16.2 ระดับสังคม

(1) หน่วยงานต่างๆ เห็นความสำคัญของการนำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ และ เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ในด้านสิทธิมนุษยชน

(2) สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง

(3) หน่วยงานจากทุกภาคส่วน ร่วมมือกันป้องกันและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชน และ ช่วยลดปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในสังคมไทย เนื่องจากสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องและเกี่ยวพันกับ ทุกหน่วยงานอยู่แล้ว เพียงแต่นำมิติด้านสิทธิมนุษยชนมาเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

(4) สังคมไทยเป็นสังคมที่ส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและความเท่าเทียม โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์เพื่อนำไปสู่สังคมสันติสุข

16.3 ระดับประชาชน

ประชาชนได้รับรู้และตระหนักในสิทธิ หน้าที่ ไม่ไปละเมิดสิทธิผู้อื่น มีความมั่นคงและมีความสุข

17. ค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการดำเนินงาน

เป็นไปตามที่รัฐบาลจัดสรรในแต่ละปีงบประมาณให้แต่ละกระทรวง กรม จังหวัด องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ที่เสนอโครงการ/กิจกรรม ดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน ตามวาระแห่งชาติฯ และแผนสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ โดยดำเนินการในการกิจตนเองและนำมิติด้านสิทธิมนุษยชนมาเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

ชื่อเอกสาร บทสรุปสำหรับผู้บริหาร วาระแห่งชาติ : สิทธิมนุษยชนร่วมขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ที่ปรึกษา	นางสาวปิติกาญจน์ นางจันทร์ชม นางนงกรณ์ รศ.ดร.ศรีสมบัติ ผศ.ดร.นิตยา ดร.ทองใหญ่ ดร.วรรณพร	สิทธิเดช จินตยานนท์ รุ่งเพชรวงศ์ โชคประจักษ์ชัด สำเร็จผล อัยยะวรากุล เตชะไคศิยะวณิช	อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ที่ปรึกษา ที่ปรึกษา ที่ปรึกษา ที่ปรึกษา
------------------	---	---	--

คณะทำงาน

ยกเว้น	นายพิทยา นายไพฑูรย์ นางจันทร์ชม นางสาวสาธนา นางสุจิตรา นายธีรยุทธ นางปภัสสร นางสาวนริลักษณ์	จินาวัฒน์ สว่างกมล จินตยานนท์ ขณะรัตน์ แก้วไกร แก้วสิงห์ รัตตะรังสี แพไชยภูมิ	ที่ปรึกษากฎหมายคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ที่ปรึกษากฎหมายคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ เลขานุการกรม ผู้อำนวยการกองแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและสารสนเทศ ผู้อำนวยการกองสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ
---------------	--	--	---

ผู้จัดทำ

และเรียบเรียง	นางสาวจิฬารณ์ นางอัมพวรรณ นายอานนท์ นางสาวจิตรา	ตามชู จรเด่น ยังคุณ สรณสิริ	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ เจ้าหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้เชี่ยวชาญ
----------------------	--	--------------------------------------	--

ออกแบบปก	นายพันธกรณ์	ทิมมณีสวัสดิ์	เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานสายด่วนคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
-----------------	-------------	---------------	---

ปีที่พิมพ์ 2560

จำนวนพิมพ์ 120 เล่ม

RLPD Service

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม
เลขที่ 120 หมู่ 3 ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษาฯ
อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ชั้น 3 แขวงทุ่งสองห้อง
เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210
www.rlpd.go.th โทร 1111 กด 77